

Dr hab. Filip Kaczmarek, prof. UEP
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Poznań, 6 grudnia 2025 r.

Ocena dorobku i osiągnięć naukowych
dr. Joanny Skrzypczyńskiej
w postępowaniu habilitacyjnym dla Rady Naukowej Dyscyplin:
nauki o polityce i administracji oraz nauki o komunikacji społecznej i mediach
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Habilitantka

Joanna Skrzypczyńska jest absolwentką magisterskich studiów na kierunku politologia, ukończonych z wyróżnieniem w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych UAM (2002). Pracę magisterską pt. *Rola Światowej Organizacji Handlu WTO w procesach globalizacji gospodarki światowej* napisała i obroniła pod kierunkiem prof. dr hab. Zdzisława W. Puśleckiego. W 2002 r. rozpoczęła studia doktoranckie w zakresie politologii w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, które kontynuowała od 2003 r. na Uniwersytecie Viadrina i Collegium Polonicum w Ślubicach. W 2007 r., na podstawie rozprawy pt. *GATT/WTO w liberalizacji Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Zdzisława Puśleckiego, uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Od 2007 r. pracuje jako adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa (od 2008 r. Wydziale) UAM; początkowo w Zakładzie Gospodarki Międzynarodowej, a od 2023 r. w Zakładzie Studiów Strategicznych i Bezpieczeństwa Międzynarodowego.

Habilitantka spełnia zatem przesłankę zawartą w art. 219 ust. 1. pkt. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.), a mianowicie posiada stopień doktora.

Ocena osiągnięć naukowych Habilitantki w kontekście wkładu w rozwój nauki o polityce i administracji

Habilitantka jako osiągnięcie naukowe, zgłosiła cykl publikacji w obszarze zatytułowanym ***Zagraniczna polityka gospodarcza Unii Europejskiej wobec wyzwań współczesnej gospodarki światowej***. Na cykl ten składają się dwie monografie, w tym jedna współautorska; 10 artykułów naukowych (w tym pięć w języku angielskim) oraz trzy rozdziały w pracach zbiorowych (w tym jedna w języku angielskim). Omówienie wskazanego osiągnięcia przedstawione w autoreferacie jest obszerne i szczegółowe. Publikacje wchodzące w skład cyklu są spójne pod względem treści z zakresem merytorycznym cyklu, określonym w jego tytule. Tezy zawarte w autoreferacie są trafnie powiązane z poszczególnymi publikacjami, składającymi się na cykl. Pewną trudność mogłaby stanowić ocena indywidualnego wkładu Habilitantki w prace współautorskie, ale został on opisany częściowo w autoreferacie, a częściowo w odrębnym wykazie osiągnięć, stanowiącym załącznik do wniosku.

To, co sama wnioskodawczyni uznaje za wpływ na rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji, jest zaprezentowane, choć nie wprost, w autoreferacie (*Autoreferat*, s. 23). Habilitantka do swych osiągnięć zalicza:

- połączenie w badaniach „analizy mechanizmów i instrumentów protekcyjnych ze środkami restrykcyjnymi (sankcjami) stosowanymi przez Unię Europejską w celu ochrony interesów politycznych i gospodarczych w kontekście relacji z Chinami, Rosją, czy WTO, co stanowi
- wkład w rozwój międzynarodowej ekonomii politycznej” (*Autoreferat*, s. 23), a także
- przyczynienie się do „syntezy wiedzy na temat polityki handlowej UE i jej uwarunkowań w tym przede wszystkim elementu polityki handlowej Unii Europejskiej tj. polityki antydumpingowej” oraz
- uzupełnienie literatury politologicznej „z zakresu zarządzania gospodarczego i wykorzystania instrumentów ekonomicznych dla osiągania celów politycznych” (*Autoreferat*, s. 22).

Habilitantka wskazuje także efekty swoich badań, które mogą zostać uznane za osiągnięcia. Są wśród nich:

- „analiza kompromisu, który udało się osiągnąć państwom członkowskim Unii Europejskiej w zakresie reformy środków ochrony handlu” (*Autoreferat*, s. 19);
- wskazanie, „że argumenty stosowane przez związki zawodowe w Unii Europejskiej w dyskusji nad kwestią uznania Chin za gospodarkę rynkową lub odmówieniem im tego statusu wpisywały się w klasyczny argument polityki protekcjonizmu dotyczących ochrony płac i zatrudnienia” (*Autoreferat*, s. 19);
- „analiza funkcjonowania Światowej Organizacji Handlu, jej zadań, wyzwań oraz członkostwa poszczególnych państw w jej strukturach” (*Autoreferat*, s. 21);
- „zwrócenie uwagi na charakter procesu decydowania w Radzie” (*Autoreferat*, s. 23).

Znaczenie poszczególnych osiągnięć dla rozwoju dyscypliny, jak i wskazanych efektów badań nie jest równomierne. Warto, przede wszystkim, zwrócić uwagę na problem metodologiczny – otóż analiza nie jest ani osiągnięciem, ani efektem badań tylko metodą badawczą. Niektóre, z wymienionych w powyższych zestawieniach, elementów mają charakter techniczny czy pomocniczy i trudno byłoby je uznać za istotny lub oryginalny wkład w naukę. Na przykład uzupełnienie literatury politologicznej w określonym zakresie tematycznym, samo w sobie, nie jest istotnym wkładem w rozwój dyscypliny. To wyniki badań i wnioski z nich wynikające, przedstawione w publikacjach mogą przyczyniać się do rozwoju nauk o polityce i administracji.

Najważniejszym osiągnięciem Habilitantki, które można uznać za istotny wkład w rozwój dyscypliny jest Jej wkład w rozwój międzynarodowej ekonomii politycznej, osiągnięty poprzez połączenie badań mechanizmów i instrumentów protekcjonistycznych z badaniami środków restrykcyjnych (sankcji) stosowanych przez Unię Europejską. Swoje badania Habilitantka osadziła w teorii protekcjonizmu i strategicznej polityki handlowej jako wyrazu polityki państwa, której celem jest ochrona interesów krajowych producentów w odpowiedzi na wyzwania zewnętrzne. Zasadniczym celem podjętych badań była zrozumienie sposobu funkcjonowania polityki handlowej UE w ramach międzynarodowego systemu handlu, ze szczególnym uwzględnieniem jej relacji z Chinami w aspekcie ochrony unijnego rynku wewnętrznego. Ważną częścią badań była zatem analiza polityki ochrony rynku UE, w tym - przede wszystkim - polityki antydumpingowej wobec Chin, szczególnie w kontekście regulacji Światowej Organizacji Handlu (WTO). Wynikało to z słusznie przyjętego założenia, że w

relacjach UE z Chinami problem stosowania cen dumpingowych jest jedną z najbardziej kontrowersyjnych kwestii. Habilitantka przyjęła trzy niekontrowersyjne hipotezy:

„H1. Polityka handlowa UE wymaga zmian związanych przede wszystkim z wyzwaniem w zakresie zabezpieczenia interesów unijnych producentów, wzmocnienia bezpieczeństwa żywnościowego oraz spójnej zagranicznej polityki gospodarczej.

H2. Wzrost znaczenia na forum WTO państw rozwijających się przyczynił się do trwałej zmiany układu sił w ramach tej organizacji międzynarodowej.

H3. Przyznanie lub nie statusu gospodarki rynkowej (Market Economy Status - MES) Chinom było przede wszystkim decyzją polityczną wymagającą od Komisji Europejskiej skutecznego balansowania pomiędzy sprzecznymi interesami państw członkowskich UE a zachowaniem poprawnych relacji z Chinami” (*Autoreferat*, s. 17).

Hipotezy 2 i 3 zostały sformułowane w monografii Habilitantki pt. *Instrumenty ochrony handlu Unii Europejskiej wobec Chin a reguły WTO* (Skrzypczyńska, 2020, s. 7). Habilitantka nie werbalizuje tego wprost ani w autoreferacie, ani w monografii, ale wszystkie trzy hipotezy zostały zweryfikowane pozytywnie. Nie było to szczególnie trudne, niemniej walorem ww. monografii jest dokładne zdokumentowanie rozumowania wiodącego do weryfikacji postawionych hipotez.

Ocenę merytoryczną osiągnięcia można rozpocząć od stwierdzenia, że identyfikacja luki badawczej, wynikającej z tego, że problem „statusu gospodarki rynkowej w postępowaniach ochronnych” jest badany rzadziej niż inne elementy polityki handlowej, była trafna (*Autoreferat*, s. 22). Diagnoza przedstawiona przez Habilitantkę, że - zagadnienie to jest istotne dla zrozumienia efektywności działania ekonomicznego i społeczno-politycznego środków ochrony handlu UE - też jest prawidłowa. Jednocześnie badania przeprowadzone przez Habilitantkę były znacznie szersze niż podjęty problem szczegółowy, który dotyczył – przede wszystkim – stosunków handlowych UE z Chinami. Między innymi dlatego kluczowym elementem cyklu przedstawionego do oceny jest monografia *Instrumenty ochrony handlu Unii Europejskiej wobec Chin a reguły WTO*.

W pierwszej części tej monografii Habilitantka przeanalizowała funkcjonowanie WTO oraz działania UE i Chin na forum tej organizacji. Zakres czasowy analizy został ustalony prawidłowo i obejmował przedmiotowe aktywności od 2001 do grudnia 2019 r. Najistotniejszą

częścią pracy jest dogłębna analiza unijnych reguł ochrony handlu, w tym regulacji antydumpingowych, ich funkcjonowania, reform i skuteczności. Przyjęta przez autorkę perspektywa badawcza, opierająca się na koncepcji protekcyjizmu, była adekwatna do celu badań. Na podstawie swych badań autorka formułuje kilka wniosków i rekomendacji, kluczowych dla relacji handlowych UE i Chin.

Po pierwsze – „polityka handlowa UE wobec Chin powinna być prowadzona na szczeblu wspólnotowym nie tylko w sposób formalny, ale przede wszystkim przejawiać się w rzeczywistej spójnej polityce państw członkowskich w stosunkach handlowych z ChRL” (Skrzypczyńska, 2020, s. 127). Postulat pełnej i rzeczywistej spójności to słuszny wniosek, który jest formułowany przez badaczy również w stosunku do innych polityk unijnych. Jego realizacja napotyka jednak wiele trudności, a polityka handlowa UE, rozumiana jako ochrona rynku wewnętrznego, jest oskarżana o niespójność np. z deklarowaną polityką na rzecz rozwoju (niektórych państw trzecich). Ochrona rynku wewnętrznego jest – w opinii badaczy zajmujących się polityką rozwojową - niezgodna z konceptem *policy coherence for development*, który jako zasada traktatowa, ma charakter wiążący. „Głównym celem polityki Unii w tej dziedzinie [współpracy na rzecz rozwoju] jest zmniejszenie, a docelowo, likwidacja ubóstwa. Przy realizacji polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia bierze pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju” (art. 208, Traktat o funkcjonowaniu UE). Przy czym nie ulega wątpliwości, że realizacja polityki handlowej UE ma wpływ na kraje rozwijające się.

Po drugie, Habilitantka wskazuje, że Komisja Europejska powinna unikać „sytuacji, w której Chiny będą wykorzystywały brak jedności i spójnej polityki gospodarczej i handlowej państw członkowskich UE w celu osiągnięcia swoich korzyści i osłabienia jedności europejskiej” (Skrzypczyńska, 2020, s. 127). Wydaje się, że zalecenie to powinno obejmować też inne ważne instytucje UE np. Parlament Europejski. A w szczególności Radę UE, gdzie najczęściej - niejako w naturalny sposób - dochodzi do upublicznienia przypadków braku jedności i spójności. Wynika to z charakteru Rady UE jako podmiotu, składającego się z reprezentantów państw członkowskich; określającego i realizującego wspólną unijną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, która obejmuje m.in. politykę handlową; zawierającego - w imieniu UE - umowy międzynarodowe i odpowiedzialnego za koordynację polityk państw członkowskich UE w konkretnych dziedzinach.

Natomiast, antycypowany przez Habilitantkę, potencjalny efekt doprowadzenia do spójności po stronie UE, polegający na m.in. na możliwości doprowadzeniu do „zmiany w zarządzaniu gospodarczym Chin i uzyskaniu lepszego dostępu do tego rynku przez europejskich inwestorów” (Skrzypczyńska, 2020, s. 127-128) trzeba uznać za zbyt optymistyczny. Autorka nie przedstawiła dowodów/przesłanek na to, że jednolite i spójne stanowisko UE może wpływać na realną zmianę w zarządzaniu gospodarczym Chin. Sama zresztą wskazuje, że Chiny – mimo prawie 20-letniej obecności w WTO – „nie zrealizowały w pełni zobowiązań wynikających z protokołu akcesyjnego” (Skrzypczyńska, 2020, s. 128). Skoro Chiny nie dostosowały się do wymogów organizacji międzynarodowej, w której uczestniczą, to trudno jest liczyć na to, że dostosują się do oczekiwań partnera zewnętrznego, nawet jeżeli reprezentuje on dość liczne grono państw.

Badania nad problemem przeanalizowanym w monografii, były przez Habilitantkę kontynuowane. Ich wyniki zostały przedstawione w artykule, wchodzącym w skład ocenianego cyklu, pt. *Reforma instrumentów ochrony rynku UE i jej wpływ na politykę antydumpingową UE wobec Chin*. Habilitantka jest konsekwentna w zakresie szczegółowych zainteresowań badawczych, a badania poboczne są spójne i komplementarne w odniesieniu do głównego problemu badawczego – dotyczą bowiem zewnętrznej polityki handlowej UE. Wartościowym poznawczo elementem prac Habilitantki są badania dotyczące mechanizmów podejmowania decyzji w Radzie UE. Ich znaczenie wykracza poza politykę handlową UE. Była współautorką dwóch artykułów prezentujących te badania: Portela, C., Pospieszna, P., Skrzypczyńska, J. i Walentek, D. (2020). *Consensus against all odds: explaining the persistence of EU sanctions on Russia*, "Journal of European Integration" i Pospieszna, P., Skrzypczyńska, J., Stępień, B. (2019), *Two Birds with One Stone - How Russian Countersanctions Intertwined Political and Economic Goals*, "PS: Political Science & Politics".

Autoreferat Habilitantki nie jest niestety staranny pod względem: konstrukcyjnym, redakcyjnym i edytorskim. Zawiera liczne literówki, błędy interpunkcyjne i edytorskie, które utrudniają lekturę i zapoznanie się z dorobkiem i osiągnięciami wnioskodawczyni. Staranność i dokładność habilitanta lub ich brak nie decydują o istotności jego wkładu w naukę, ale ułatwiłyby merytoryczną ocenę autoreferatu i przedłożonej dokumentacji.

Podsumowując, Habilitantka spełnia przesłankę zawartą w art. 219 ust. 1. pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze

zm.), a mianowicie posiada w dorobku osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój nauk o polityce i administracji.

Ocena aktywności naukowej Habilitantki i jej istotności

Wiodącym obszarem badawczym Habilitantki, od początku Jej pracy naukowej, jest międzynarodowa ekonomia polityczna, a konkretnie problematyka zagranicznej i międzynarodowej polityki handlowej. Badania, które prowadziła w latach 2008-2023, koncentrowały się na teoretycznej analizie zagranicznej polityki gospodarczej UE, w tym polityki handlowej oraz jej instrumentów; na analizie funkcjonowania międzynarodowego systemu handlu WTO oraz stosowaniu i realizacji tejże polityki przez UE.

Oprócz publikacji wchodzących w skład cyklu przedstawionego we wniosku jako osiągnięcie, Habilitantka - po doktoracie - opublikowała jedną monografię autorską, była współredaktorką jednej pracy zbiorowej. Opublikowała też 13 artykułów naukowych w czasopismach i rozdziałów w pracach zbiorowych. Bibliometryczne odzwierciedlenie aktywności Habilitantki wygląda następująco:

- liczba cytowań wg *Google Scholar* - 195;
- indeks Hirscha - 6 (stan na 7 listopada 2025 r.);
- liczba cytowań wg *Web of Sciences* - 43 (stan na 1 listopada 2025 r.);
- sumaryczna punktacja ministerialna (w roku 2023) - 852 punkty;
- sumaryczny IF - 9,588;
- sumaryczny SNIP - 3,796;
- sumaryczny *CiteScore* - 9,7.

Habilitantka jest zaangażowana w pracę dydaktyczną i organizacyjną WNPiD UAM oraz podejmuje działania z zakresu popularyzacji nauki i wyników badań naukowych w środowisku społecznym, w którym żyje i pracuje. Habilitantka prowadziła seminaria licencjackie na kierunku stosunki międzynarodowe oraz stosunki międzynarodowe w języku angielskim, w ramach których wypromowała 75 licencjatów. Prowadziła też seminaria magisterskie w języku angielskim na kierunku *International Relations*, gdzie wypromowała 13 magistrów. Była promotorem pomocniczym w dwóch zakończonych przewodach doktorskich.

Zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt. 3 ustawy habilitant powinien wykazywać się *istotną aktywnością naukową*, realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej. W przypadku tego obszaru, można wyróżnić sześć przesłanek szczegółowych.

1. *Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach.*

Habilitantka uczestniczyła w 10 grantach badawczych oraz badawczo-dydaktycznych. W projektach badawczych była wykonawczynią (NCN, Jean Monnet Center of Excellence). Nie pełniła funkcji kierownika w projekcie klasycznie badawczym, ale pełniła taką funkcję w projektach związanych z komercjalizacją badań naukowych, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz funkcję koordynatorki w międzynarodowym projekcie dydaktycznym, finansowanym przez Miasto Poznań.

2. *Uzyskiwanie międzynarodowych lub krajowych nagród za działalność naukową lub artystyczną.*

Habilitantka uzyskała nagrody dziekańskie i rektorskie:

- nagrodę indywidualną II stopnia Rektora UAM za osiągnięcia dydaktyczne (2011);
- nagrody indywidualne III stopnia Rektora UAM za osiągnięcia dydaktyczne (2014 i 2020);
- nagrodę Dziekana WNPID UAM za pracę naukową (2012);
- nagrodę Dziekana WNPID UAM za pracę dydaktyczno-organizacyjną (2024).

3. *Wygłaszanie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.*

W latach 2007-2025 Habilitantka wygłosiła 41 referaty na konferencjach tematycznych, w tym 30 na konferencjach międzynarodowych, z których osiem odbyło się poza granicami Polski. Wygłosiła kilka referatów na ważnych konferencjach międzynarodowych, np. *Market Economy Status for China-what is at stake?* podczas IPSA (International Political Science Association) World Congress, Poznań, 23-28 lipca 2016 r.; *Divided Europe? EU Member States' Interests Behind Sanctions against Russia* podczas IPSA 75th Anniversary Conference: Challenges and New Directions in Multi-Level Governance, Montreal, 25-26 kwietnia 2024 r. czy *A tit-for-tat, why EU getting tougher in*

anti-dumping policy? Explaining EU trade defense instruments regarding China podczas IPSA World Congress, Seul, 12-16 lipca 2025 r.

4. *Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji.*

Habilitationka uczestniczyła czynnie w 45 konferencjach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Była członkiem komitetów organizacyjnych lub naukowych ośmiu konferencji, kongresów i warsztatów, w tym trzech konferencji międzynarodowych. Pełen wykaz ww. konferencji został umieszczony w jednym z załączników dokumentacji, przedstawionej przez Habilitationkę.

5. *Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism.*

Habilitationka jest członkiem kolegium redakcyjnego *Rocznika Integracji Europejskiej*. Warto też odnotować, że Habilitationka angażuje się w działania niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania dyscypliny, a jednocześnie niedoceniane należycie w obecnym sposobie organizacji polskiej nauki - przygotowała kilkanaście recenzji artykułów dla czasopism politologicznych: *Political Science and Politics, Journal of European Integration, Przegląd Strategiczny, Przegląd Zachodni, Środkowoeuropejskie Studia Polityczne, Przegląd Politologiczny*.

6. *Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich.*

W 2015 r. Habilitationka odbyła staż w Appalachian State University (ASU) w Stanach Zjednoczonych; w semestrze letnim roku akademickiego 2015/2016 pracowała jako wykładowczyni wizytująca w Government and Justice Studies Department tej uczelni.

W październiku 2023 r. powróciła na Appalachian State University by odbyć staż dydaktyczny. Habilitationka prowadziła zajęcia dla studentów nauk politycznych na studiach licencjackich oraz wykłady monograficzne *EU policy regarding Russia after Russia aggression on Ukraine, Russian aggression on Ukraine and NATO*.

W opinii recenzenta przesłanka, zawarta w art. 219 ust. 1. pkt. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) – polegająca na wykazaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury – została spełniona.

Konkluzja

Dorobek Habilitantki zarówno w zakresie osiągnięcia wskazanego jako główne - *Zagraniczna polityka gospodarcza Unii Europejskiej wobec wyzwań współczesnej gospodarki światowej*, jak i pozostałych aktywności naukowych, jest przekonujący. Wkład Habilitantki w rozwój nauki jest istotny. Habilitantka spełnia przesłanki ustawowe, w tym przesłankę zawartą w art. 219 ust. 1. pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.), a mianowicie posiada w swoim dorobku osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój nauk o polityce i administracji. W konsekwencji opinia recenzenta w sprawie wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest pozytywna.

